

Leonard Orban

Comisar european pentru multilingvism

**Conferință privind traducerea literară și cultura
- discurs de închidere -**

~~Check Against Delivery
Seul le texte prononce fait foi
Es gilt das gesprochene Wort~~

Bruxelles, 20 aprilie 2009

1. Întotdeauna este greu de rezumat o zi atât de densă și bogată în câteva cuvinte. Cu toate acestea voi trece prin această încercare dificilă.
2. Mai întâi, vreau **să mulțumesc** tuturor celor prezenți. Participarea dumneavoastră la această conferință, mobilizarea de care ați dat dovadă, îmi transmit un **semnal foarte pozitiv**.
3. Această zi de lucrări care a răspuns pe deplin așteptărilor mele îmi inspiră **numeroase idei și îmi dă multe speranțe**.
4. **Numeroase idei...**: nu e o surpriză, pentru că participanții de astăzi sunt de mare calitate. Ați venit cu idei inovatoare. Această conferință a oferit, cred, o **image** excelentă **a traducerii literare în Europa**. Chiar dacă o știam deja, ea a subliniat rolul traducerii literare în dialogul intercultural și cunoașterea reciprocă... Aș spune chiar în respectul și prețuirea diversității. Conferința a scos în evidență **particularitățile profesiei de traducător**. De asemenea, ea a pus accentul pe **evoluția profesiei**.
5. Fără a putea cuprinde totul, am reținut în mod special următoarele aspecte:
 - A revenit în mod constant în discuții ideea că profesia de traducător literar nu este prețuită suficient. Unii au spus că „**nu se poate trăi din traducere**”. Acesta este un proiect de viitor

pentru toți partenerii din lumea cărții, fie că sunt din domeniul public sau din cel privat.

- Un alt mesaj a fost acela că nu trebuie să ne intereseze exclusiv traducerea, neglijând **traducătorii**. Insist asupra rolului foarte important pe care îl joacă **editorii**.
 - M-au interesat, de asemenea, foarte mult, discuțiile privitoare la „**îmbătrânirea traducerii**”. Traducerea nu este un proces constant. Ea evoluează odată cu trecerea timpului. „Textele îmbătrânesc, traducerile la fel”.
 - În această dimineață am subliniat rolul major al traducătorului în punerea în valoare a unei opere. Am scos în evidență importanța cuplului autor-traducător și a alchimiei acestuia. De fapt **în unele cazuri, traducerea este mai bună decât originalul**. Ce dovadă mai bună poate fi pentru importanța rolului traducătorului?
 - Remarc, de asemenea, că **noile tehnologii** influențează puternic profesia de traducător. După cum spune dl Mihăileanu, ne aflăm în epoca „**revoluției digitale**”. Aceasta influențează meseria dumneavoastră în ceea ce privește felul în care o practicați.
6. Deși Comisia nu este singurul interlocutor, unele idei emise aici ne invită la reflecție. Mă angajez, la finalul acestei conferințe, ca toate aceste idei să fie examinate cu atenția pe care o merită. Momentul este propice ideilor noi. Voi vorbi imediat despre aceasta.

7. **Si multe sperante...**: dezbaterile au scos în evidență cu claritate **noile perspective** deschise în fața traducerii literare.
8. Desigur, trebuie mereu să avem în vedere **rolul Uniunii Europene**. **Ne aflăm aici într-un domeniu la care se referă principiul subsidiarității**. Nu se pune, așadar, problema unei armonizări sau a unei legislații europene, privind, de exemplu, un salariu minim sau un „statut european al traducătorului”. În schimb, Comisia Europeană dispune de instrumente utile pentru traducerea literară. În primul rând, avem posibilitatea de a facilita **dialogul politic** cu statele membre și totalitatea partenerilor interesați. MDC (**metoda deschisă de coordonare**) constituie un instrument esențial de discuție și de definire a unor obiective comune. Avem, de asemenea, posibilitatea de a facilita **difuzarea de bune practici** și de a pune în valoare tot ce și-a dovedit utilitatea. În sfârșit, avem la dispoziție câteva **instrumente financiare** și programe de care traducerea literară ar putea profita mai bine. Mă gândesc mai ales la programele culturale și la cele de „educație și formare profesională de-a lungul vieții”. Alte instrumente, cum ar fi programul MEDIA, oferă și ele posibilități.
9. În cadrul acestei conferințe s-au formulat **propuneri foarte concrete**. Va începe imediat examinarea acestora în contextul posibilităților pe care le avem, prezente sau viitoare.
10. Mă gândesc mai ales la:

- Ideea de revigorare a **școlii de la Toledo**, susținută cu mult entuziasm de dl Tawfik. Ideea rețelelor și cea a punerii în valoare a bunelor practici este fundamentală. Deja avem posibilitatea să intervenim în acest domeniu mulțumită **programului de învățare de-a lungul vieții**. Mi-am dat seama de necesitatea de a face ceva în mod special pentru traducere și voi examina îndeaproape această problemă, împreună cu serviciile DG EAC. Va trebui, bineînțeles, să respectăm procedurile în vigoare care prevăd că dosarele se înaintează în cadrul **cererilor de propuneri**.
- Lipsesc datele cu privire la traducerea literară. Desigur, UNESCO colectează deja unele informații utile. Dar am reținut cu interes ideea unui **„observator de date informative cu privire la traducere în Europa”**. Rămânând deschiși față de formulă, trebuie să reflectăm la posibilitatea de colectare a datelor utile și de a le difuza mai bine, de exemplu prin intermediul anchetelor sau studiilor.
- **Formarea profesională** se numără printre domeniile care urmează a fi dezvoltate. Unii au susținut că nu există un parcurs unic pentru a deveni traducător literar. Șansa și talentul joacă roluri importante. Cu toate acestea, **formarea profesională** trebuie să constituie unul dintre șantierele noastre viitoare. **Constituirea de rețele** („networking”) este, de asemenea, un domeniu care trebuie să fie dezvoltat. **Programul de învățare**

de-a lungul vieții oferă și el numeroase posibilități în această privință.

- **Dimensiunea externă** nu trebuie să fie nici ea neglijată. S-au încheiat acorduri privind multilingvismul cu mai multe țări, printre care India și China. Deschiderea culturală reprezentată de traducere trebuie extinsă și dincolo de frontierele noastre europene. Această deschidere trebuie să funcționeze în ambele sensuri, ținând cont de posibilitățile pe care le avem, în prezent sau în viitor.

11. După cum știți, Comisia reflectează deja la **viitorul programelor noastre**. Programele actuale în domeniul educației și culturii se referă la perioada 2007-2013. Între timp, există deja reflecții asupra viitorului. Concluziile acestei conferințe nu pot lipsi din cadrul acestor reflecții. Iar traducerea literară trebuie să primească respectul pe care îl merită. Ea trebuie să iasă întărită din această întreprindere. Și noi vom încerca să profităm de pe urma discuțiilor cu privire la **perspectivele financiare**. Traducerea literară ar putea avea un cuvânt de spus în această dezbateră în care se află în joc marile decizii financiare ale Uniunii pentru anii următori.

12. În concluzie, consider că evenimentul de astăzi reprezintă un fel de „**stări generale ale traducerii literare**”. **DI Barroso**, prin participarea sa personală, a demonstrat pe deplin importanța acordată de Comisie traducerii literare. Din punctul meu de vedere, această conferință nu marchează, în niciun caz, finalul lucrărilor

lansate în 2008 în acest domeniu. O consider mai curând drept un **punct de plecare** pentru colaborare și pentru inițiative viitoare.

Vă mulțumesc pentru atenție.